

INFORMACIJA O OSNIVANJU PALIJATIVNE NJEGE U ZDRAVSTVENOM SISTEMU CRNE GORE

Palijativna njega je pristup koji poboljšava kvalitet života bolesnika i njihovih porodica suočenih sa problemima neizlječivih, uznapredovalih bolesti putem sprječavanja i ublažavanja patnje, bola i drugih problema: fizičkih, psihosocijalnih i duhovnih.

Palijativna njega obuhvata bolesnika porodicu i zajednicu. i nastoji očuvati najbolji mogući kvalitet života sve do smrti. Kada tok bolesti dođe u fazu da aktivno liječenje više ne može produžiti život (terminalna faza) tada se fokus njege usmjerava sa kurativnog na palijativni.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (Sl. List CG br. 3/2016, 39/2016, 2/2017, 44/2018, 24/2019 - drugi zakon, 24/2019 - drugi zakon, 82/2020 i 8/2021) članom 25, tačka 22 propisano je da zdravstvena djelatnost koja se obavlja na primarnom nivou zdravstvene zaštite, obuhvata i zdravstvenu njegu, uključujući palijativnu njegu. Članom 42 istog zakona propisano je da zdravstvene ustanove koje pružaju bolničku zdravstvenu zaštitu mogu da organizuju i dugotrajnu - produženu bolničku njegu, rehabilitaciju i palijativno zbrinjavanje oboljelih u terminalnoj fazi bolesti. Po ovom pitanju do sada u Crnoj Gori nije ništa urađeno.

Ministarstvo zdravlja planira da formira stručno tijelo – Savjet za implementaciju i praćenje palijativne njege čiji će cilj biti stvaranje uslova za osnivanje palijativne njege u Crnoj Gori.

U okviru toga biće neophodno formirati i multidisciplinarnе timove koji će brinuti o pacijentu i njegovoj porodici. Osnivanjem palijativnih mobilnih timova povećava se kvalitet njege palijativnog pacijenta, smanjuju se troškovi bolničkog liječenja i racionalizuju se resursi. Najoptimalnije rješenje bi podrazumijevalo postojanje stacionara, dnevnih centara kao i podršku kod kuće. Po nekim ispitivanjima u regionu, više od 2/3 bolesnika želi da poslednje dane života provede u svom domu. u čemu im palijativni timovi koji vode brigu o ovim pacijentima mogu pomoći.

Izabrani ljekar je taj koji će biti na čelu multidisciplinarnog tima koji je sastavljen od: psihologa, fizijatra, onkologa, anesteziologa, socijalnog radnika i patronažne sestre. Ovakvi timovi će po prvi put biti formirani u Crnoj Gori i mišljenja smo da će to značajano poboljšati kvalitet brige o pacijentima u terminalnom stadijumu bolesti.

Službe za specifično palijativno zbrinjavanje (PZ) biće formirane na primarnom nivou zdravstvene zaštite u okviru domova zdravlja, kroz patronažne timove kao I u DZ koji imaju stacionare (Plav, Rožaje, Mojkovac, Kolašin i Ulcinj), gdje se može obezbijediti stacionarna njega takvih pacijenata.

Potrebno formirati timove za PZ i to:

- Doktor medicine – specijalista opšte medicine, specijalista interne medicine, specijalista porodične medicine, specijalista urgentne medicine, specijalista medicine rada,
- Medicinska sestra,
- Patronažna sestra,
- Fizioterapeut,
- Socijalni radnik/Psiholog / psihijatar.

U narednom periodu, zadatak stručnog savjeta će biti da radi na osnaživanju palijativne njege i stvaranju uslova za formiranje Centra za palijativno liječenje teških onkoloških i neuroloških pacijenata.